

İçindekiler/Inhaltsverzeichnis

Bölüm 1: Göç ve Uyum

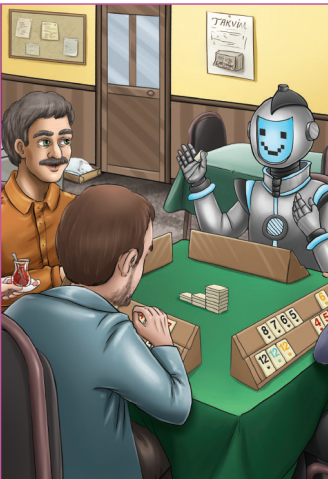
Göç	6
Göçler Tarihi	7
Mikrofon Sizde	9
Avusturya'nın Kısa Tarihi	10
Asırlardır Göç Alan Topraklar	11
Durdurun Treni	14
İyilik Cezası	16
Können Sie Türkisch sprechen?	18
Entegrasyon mu, Asimilasyon mu?	22
Kelime Türleri (Wortarten) I	24

Bölüm 2: On Dört Yaşından Sonra

Cesaret İsteyen Meslekler	28
Güçlü Yönlerim/Niteliklerim	30
İlgi Alanlarım	32
Avusturya Eğitim Sistemi ve Okul Türleri	33
İş Başvurusu İçin Ön Yazı ve Öz Geçmiş	36
İş Görüşmesi	42
Elif'ten Bir Sunum: Çocuk İşçiler	44
Kelime Türleri (Wortarten) II	46
Tekrar: Türemiş Sözcükler	47
Tekrar: Bölüm 1 ve Bölüm 2	47

Bölüm 3: Elektronik Yüzyıl

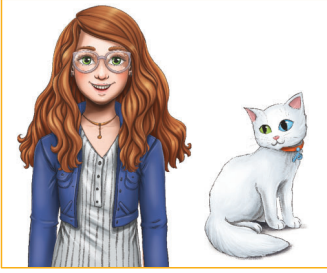
Hayatımız ve Teknoloji	50
Buluşlar	51
Evraka	52
Kuş Gibi Uçmak	54
Tic Tac Toe	56
Teknoloji ve İnsan	58
Doğum Günü Hediyesi	62
Okeye Dördüncü	64
Yazı Türleri (Metin Çeşitleri)	66
a) Kişisel Yaşamı Konu Alan Yazılar	66
b) Olay Yazıları	68

Bölüm 4: Değişen Dünya

Barut Fıçısı Gibi	70
Küresel İklim Değişikliği	72
Dünya Liderlerine Kafa Tutan Kız	76
Venedik'te Su Baskınları	78
Yönetim Sistemleri	80
Neden Cumhuriyet?	82
Curtis	82
İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlar	87
Küreselleşme	90
Adil Ticaret	92
Televizyon mu, Youtube mu?	96
İsteyene Bedava Televizyon Kanalı	98
Yapılarına Göre Cümleler	100
Tekrar: Bölüm 3 ve Bölüm 4	105

İlk ve Son Sayfalar

İçindekiler	2
Kaynaklar	3
Önsöz ve Kullanım Kılavuzu	5
Dinleme Alıştırmaları	106
Çözümler	109
BiS ve Konular	113

Kaynaklar / Quellenverzeichnis

- Asırlardır Göç Alan Topraklar, www.demokratiezentrum.org/ausstellungen/migration-on-tour/stationen/07-gastarbeiter.html, 12.10.2019, 15.35; www.derstandard.at/story/1399507543662/wie-die-gastarbeiter-oesterreich-veraenderten, 12.10.2019, 15.53; www.demokratiezentrum.org/ausstellungen/migration-on-tour/stationen/01-geschichten.html, 12.10.2019, 16.08
- Ata, Canpolat, Aksan ve diğerleri, Editör Hülya Pilancı, Türk Dili, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, Eskişehir, 2007
- Avusturya'da Göçmenlerin Ülkelere Göre Dağılımı (2019): www.statistik.at/web_de/statistiken/menschen_und_gesellschaft/bevoelkerung/bevoelkerungsstruktur/bevoelkerung_nach_staatsangehoerigkeit_geburtsland/index.html; 15.1.2020, 13.55
- Avusturya'nın Kısa Tarihi, www.austria.info/at/service-fakten/uber-osterreich/osterreich-fur-schuler/information-zu-osterreich-fur-klassen-4-7, 12.10.2019, 18.05
- Bilim Çocuk Dergisi, Arşimet, TÜBİTAK, Ankara, Sayı 145, Ocak 2010, sayfa: 8-9
- Bilim Çocuk Dergisi, Buluş Katları, TÜBİTAK, Ankara, Sayı 52, Nisan 2002
- Cılga Abbas, Herodot Dede, Özyürek Yayınevi, İstanbul, 2016
- Çelikbudak Halit, Umut Peronu Almanya'ya Göç Serüveni, Doğan Kitap, İstanbul, 2015
- Demir Tufan, Türkçe Dilbilgisi, Kurmay Basım Yayın Dağıtım, Ankara, 2004
- Ediskun Haydar, Türk Dilbilgisi, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2005
- Eyüboğlu Sabahattin, La Fontaine'den Masallar, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2019
- Fair Trade (Adil Ticaret) nedir, <https://kesfikahve.com/adil-ticaret-fair-trade-nedir/>, 28.12.2019, 14.00
- Frank Anne, Anne Frank'ın Hatıra Defteri, Epsilon Yayıncılık, İstanbul, 2017
- Greta Thunberg: Dünya liderlerine kafa tutan kız çocuğunun hikayesi, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-49824045>, 21.12.2019, 15.25
- İklim Değişikliği, https://www.wwf.org.tr/ne_yapiyoruz/iklim_degisikligi_ve_enerji/iklim_degisikligi/, 21.12.2019, 20.30
- İklim nedir? <https://www.mgm.gov.tr/iklim/iklim.aspx?key=B>, 21.12.2019, 17.45
- İklim testi (Klima Quiz), <https://kinder.wdr.de/tv/neuneinhalb/spielundquiz/quiz/klima-quiz100.html>, 22.12.2019, 17.30
- Karanfil, Kerem Kadri, Okeye Dördüncü, www.bilimkurgukulubu.com/edebiyat/kisa-oyku/okeye-dorduncu-kadri-kerem-karanfil-kisa-oyku, 17.10.2019, 18.00
- Kot pantolonun fiyatı, <http://www.fairtrade-leipzig.de/preise-und-kosten/> 26.12.2019, 19.30
- Kuş Gibi Uçmak: <http://www.havaciyiz.com/Tarih04-Lindbergh.htm> 10.11.2019, 17.45
- Kuş Gibi Uçmak: <https://onedio.com/haber/atlas-okyanusu-nu-tek-basina-gecen-ilk-pilot-charles-lindbergh-512366>, 10.11.2019, 19.50
- Özdil Yılmaz, Curtis, Sözcü Gazetesi, 28 Ekim 2017
- Sağlam Esra, Avusturya'daki Türk Göçmenlerin Entegrasyon Algıları, Göç Araştırmaları Dergisi, The Journal of Migration Studies, Cilt: 3 Sayı: 1 Ocak-Haziran 2017 ss. 140-169
- Smith Gina, iWoz: The Autobiography of the Man Who Started the Computer Revolution, Steve Wozniak Co-founder of Apple, Headline Publishing Group, London, 2006
- Şahin, Aslı, Ünlem, <https://www.antoloji.com/unlem-8-siiri/>, 1.11.2019, 16.00
- Şimşek Hüseyin, Türkiye'den Avusturya'ya Göçün 50 Yılı, Belge Yayınları, İstanbul, 2014
- Türkiye Ortalama Sıcaklık Verileri, <https://www.mgm.gov.tr/FILES/resmi-istatistikler/parametreAnalizi/Turkiye-Ortalama-Sicaklik.pdf>, 23.12.2019, 17.15
- Venedik'te Su Baskını, https://www.planet-wissen.de/kultur/metropolen/venedig_perle_der_adria/pwiehoch-wasserinvenedig100.html, 23.12.2019, 12.35
- Yarınlarınızın Güvencesi- Eğitim ve Öğretim, Ebeveyn Kitapçığı, WIFI Avusturya, Viyana, 2009
- Yazı Türleri: <https://www.dilbilgisi.net/edebi-turler-konu-anlatimi/>, 23.11.2019, 15.33
- Yıldız Bekir, Alman Ekmeği, Cem Yayınevi, İstanbul, 1975
- Yıldız Bekir, Türkler Almanya'da, Everest Yayınları, İstanbul, 2012

Önsöz ve Kitabın Kullanım Kılavuzu (Vorwort und Handreichung)

Sevgili Öğrenci,

Elinizde tuttuğunuz kitapta kullanılan semboller ve açıklamaları aşağıdadır:

- **Okuma Çalışması (Lesen):** Kitapta her konu başlığı altında çeşitli okuma metinlerine yer verilmiştir. Bunları dikkatlice okuyunuz.
- **Konuşma/Anlatma Çalışmaları (Sprechen/Erzählen):** Okuduklarınızı, dinlediklerinizi ve kendi düşüncelerinizi ifade edebilmeniz için bu bölümlere yer verilmiştir.
- **Yazım Çalışması (Schreiben):** Doğru yazmanızı ve yeni sözcükleri yazarak öğrenmenizi teşvik etmek için tercih edilmiştir.
- **Dinleme Çalışması (Hören):** Dinleme çalışmaları, kitabın kapağında yer alan PIN kodu yardımıyla indirilebilir. Anadili dersleri için toplu kitap siparişinde bulunan öğretmenler, yayınevinden ücretsiz olarak kitap CD'sini talep edebilirler.
- **Sahne Canlandırma (Theater spielen):** Konuyu birebir yaşamanızı sağlayan çalışmalardır. Bunları yaparak konuşma yeteneğinizi geliştirirsiniz.
- **Dil Bilgisi (Sprache im Kontext):** Bölüm sonlarındaki dil bilgisi (grammar) çalışmalarıdır. Bunları iyice okuyunuz ve alıştırmaları yapınız.
- **Tekrar (Revision):** Bu çalışmalar öğrendiklerinizi tekrarlayıp pekiştirmeniz açısından faydalı olacaktır.
- **İnternette Araştırma (Online-Recherche):** Bu sayede kendi başınıza bilgiye ulaşmanın yollarını öğreneceksiniz.
- **Bulmaca (Rätsel):** Sözcük dağarcığınızı arttırıcı alıştırmalardır.
- **Eğitici Video (Lernvideo):** Konuyu tamamlayıcı ve geliştirici alıştırmalardır.
- **İnteraktif Alıştırma (Interaktive Übung):** İnternet üzerinden öğrendiklerinizi pekiştirmeniz için bu alıştırmalara yer verilmiştir.

Bu kitabın, Türkçeyi öğrenirken size yardımcı olmasını ve derslerinize renk katmasını dilerim.

Her türlü eleştirileri ve tavsiyelerinizi aşağıdaki e posta adresine yazabilirsiniz:

magyilmaz@gmail.com

Göksel Yılmaz

Göç

Görselleri inceleyiniz ve soruları cevaplayınız.

- 1 Fotoğraflar neler anlatıyor, tartışınız.
- 2 Gurbet ve gurbetçi ne demek, araştırınız.
- 3 Avrupa'da yaşayan Türklere "Almancı" veya "gurbetçi" denmesini doğru buluyor musunuz? Siz olsanız Avrupa'da yaşayan Türkleri nasıl adlandırırdınız?
- 4 Ailenizin Avusturya'ya niçin geldiğini araştırınız ve anlatınız.

Göçler Tarihi

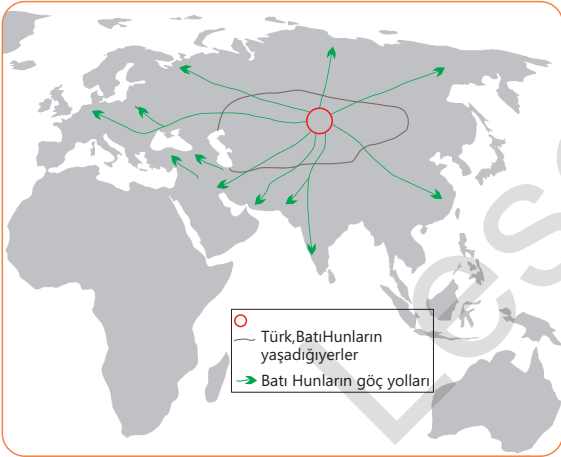
İnsanların yaşadıkları bir yeri, uzun süreli veya devamlı değiştirmelerine **göç** diyoruz.

İnsanlar daha ilk çağlarda çeşitli sebeplerle yaşadıkları yerleri bırakıp başka yerlere göç etmişlerdir. İlk insanlar, avcılık ve toplayıcılık yaparak yaşamlarını sürdürüyorlardı. Bu yüzden avlayacakları hayvanların ve besinlerin bol olduğu yerlere göç etmeleri kaçınılmazdı. İlk dönemlerdeki göçlerin asıl sebebi iyi beslenme ihtiyacıydı. Aynı amaçla günümüzde de insanlar daha iyi bir hayat sürdürebilmek için göç etmektedirler.

Tarih boyunca ekonomik sebeplerle göçler yaşanmıştır. Bugün de bu durum devam etmektedir. Yeni kıtaların keşfedilmesi, ülke içinde yaşanan karışıklıklar, terör olayları, savaşlar, deprem, iklim değişikliği sonucunda oluşan sel felaketleri gibi doğal afetler ve kuraklık insanları göç etmeye mecbur bırakmaktadır.

Ağır ekonomik sıkıntı yaşayan veya hayatlarını tehlikede hisseden insanlar, daha iyi yaşam koşulları sunan ülkelere ve yerlere göç etmektedirler.

Orta Asya'da yaşayan Türk boyları, IV. ve VI. yüzyıllarda kuraklık baş gösterince batıya, doğuya, kuzeye ve güneye doğru (haritada görüldüğü gibi) göç etmişlerdir. Anadolu ve Avrupa'ya gerçekleşen Türk ve Batı Hunlarının göçleri, **Kavimler Göçü** olarak bilinir ve dünyanın en büyük göçlerinden sayılır.

Diğer önemli ve büyük bir göç de Amerika kıtasının 1492 yılında keşfedilmesiyle Avrupa'dan buraya yapılandır. Bu göç, kıtalar arası en büyük göç olarak bilinir.

Günümüzde gerçekleşen göçlerin sebeplerini başlıca şöyle sıralayabiliriz:

a) Ekonomik sebepler yüzünden gerçekleşen işçi göçleri

18. yüzyılın sonlarında buhar ve dokuma makineleri gibi teknik buluşlar sonucunda bir **endüstri devrimi** gerçekleşmiş ve fabrikalar kurulmuştur. Fabrikalarda çalışacak işçilere gereksinim duyulmasından dolayı özellikle kırsal kesimden şehirlere işçi göçü olmuştur. Buna benzer diğer bir göç de 1960'lı yıllarda Almanya ve Avusturya'ya yapılmıştır. Bu iki ülke işçi ihtiyaçlarını başta Türkiye olmak üzere Yugoslavya, Yunanistan, İspanya ve İtalya'dan karşılamıştır.

b) Savaşlar ve baskılar yüzünden yaşanan göçler

Ülkeler arasında yaşanan savaşlar da insanları göçe zorlamaktadır. Mesela Suriye'deki savaş yüzünden Türkiye'ye dört milyon insan sığınmıştır. Bunların bir kısmı daha sonra iyi bir yaşam için Avrupa'ya göç etmiştir. Dili, dini, ırkı veya siyasi görüşü yüzünden ülkesinde baskı gören insanlar da daha özgür ve demokratik ülkelere göç etmektedirler. Bu göçmenlere ise **mülteci** denir. Göçler, insanlık için çok üzücü olaylara da neden olmaktadır. Derme çatma botlarla Avrupa'ya geçmeye çalışan binlerce insan hâlâ denizlerde boğulup ölmektedir.

c) Doğa olayları yüzünden gerçekleşen göçler

Binlerce yıl önce insanlar, iklim değişikliği yüzünden daha sıcak olan güneye göç etmişlerdir. Günümüzde de deprem, tsunami, volkanik patlamalar, kasırga, hortum, sel, çığ, heyelan ve kuraklık gibi doğa olayları sonucunda insanlar göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Kuraklık yüzünden yaşanan en büyük göç ise kavimler göçüdür.

Cümleleri eşleyiniz!

- 1 İnsanların yaşadıkları bir yeri, uzun süreli
- 2 İlk insanların göç etmelerinin asıl sebebi
- 3 Türklerin ve Hunların, Anadolu ve Avrupa'ya gerçekleştirdiği
- 4 Kıtalar arası en büyük göç
- 5 Endüstri Devrimi'nden sonra fabrikaların işçi ihtiyacı
- 6 Almanya ve Avusturya'ya 1960 yılından sonra
- 7 Dili, dini, ırkı veya siyasi görüşü yüzünden ülkesinde baskı gören insanlar
- 8 Derme çatma botlarla

- göç, **Kavimler Göçü** olarak bilinir.
- Avrupa'ya geçmeye çalışan binlerce insan hâlâ denizlerde boğulup ölmektedir.
- kırsal kesimden şehre olan göçle karşılanmıştır.
- ABD, Kanada, İsveç gibi daha özgür ve demokratik ülkelere göç etmektedirler.
- daha iyi beslenme ihtiyacıydı.
- veya devamlı değiştirmelerine **göç** denir.
- Türkiye, Yugoslavya, Yunanistan, İspanya ve İtalya'dan işçi göçü gerçekleşmiştir.
- 1492'de Amerika kıtasının keşfedilmesinden sonra yaşanmıştır.

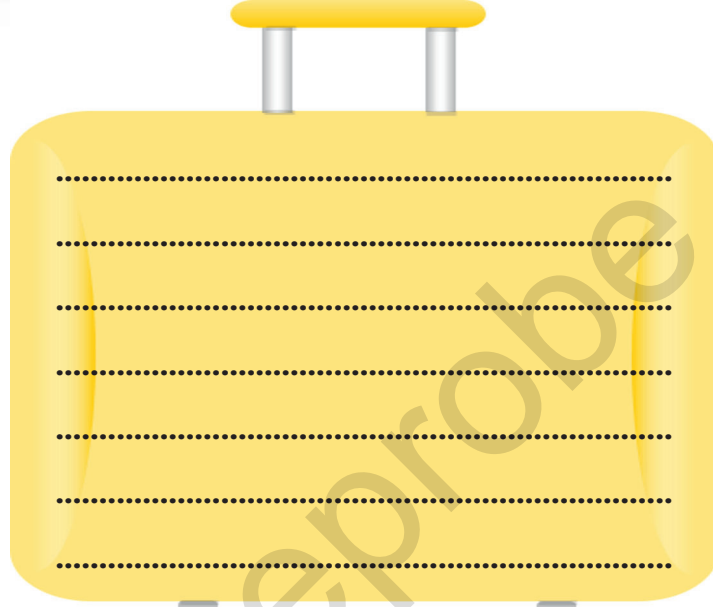

Mikrofon Sizde

Herhangi bir sebepten dolayı yaşadığınız yerleri terk edip dilini dahi bilmediğiniz bir ülkeye göç etmek zorunda kalsanız ne yapardınız? Zamanınız ve yanınıza alacaklarınız sınırlı. Aşağıdaki valize koyacağınız beş şey ne olurdu? Yazınız!

Vatanınızı, ailenizi, akrabalarınızı ve sevdiklerinizi terk ederken neler hissederdiniz? Bu durumda olan insanları anlamak niçin çok önemli?

Sözcükleri önce Almancalarıyla sonra ise anlamlarıyla eşleyiniz.

- 1 göç
- 2 iltica
- 3 ilticacı/sığınmacı
- 4 göçmen
- 5 uyum
- 6 asimilasyon

- Flüchtling
- Integration
- Zuwanderer
- Zuwanderung
- Assimilation
- Flucht

- Çok farkı sebeplerle kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden kimse.
- Dili, dini, ırkı, siyasi görüşü yüzünden baskıya uğrayan kişilerin yaşadıkları ülkeden kaçıp başka bir ülkeye sığınması
- İnsanların yaşadıkları bir yeri uzun süreli veya devamlı değiştirmesi
- Bir etnik grubunun dilinin, kültürünün ve inançlarının yaşadığı toplumsal çoğunluğun içinde yok olması
- Yeni katıldığı çevreye veya duruma uyum sağlama, entegre olma
- Yaşadığı ülkede dili, dini, ırkı veya siyasi görüşü yüzünden baskıya uğradığı için başka bir ülkeye kaçıp sığınan kişi

Avusturya'nın Kısa Tarihi

Fotoğraflar size neler anlatıyor?

Okuyunuz ve paragrafları sıraya diziniz.

1 Avusturya'nın bugün bulunduğu topraklarda ilk insan yerleşimlerinin tarihi, MÖ 8.000'li yıllara kadar gider. Ostarrichi adı ilk kez 996 yılında resmi olarak kullanılmaya başlanmıştır. Avusturya, Ostarrichi isminden gelmektedir.

1955'de imzalanan antlaşma ile Avusturya'nın sürekli 'tarafsız' kalması sağlanmış ve Avusturya tekrar bağımsızlığını elde etmiştir. Soğuk Savaş döneminde ise batı ile doğu (demir perde ülkeleri) arasında önemli bir noktada bulunmuştur. Avusturya 1995 yılından beri Avrupa Birliği'nin üyesidir.

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Macaristan, Kuzey İtalya ve Güneydoğu Avrupa'ya kadar yayılan çok uluslu bir devlet halini almıştır. Alman, Çek, Macar, Polen, Hırvat, Sırp gibi çok sayıda farklı topluluk imparatorluk içinde yaşamaya başlamıştır. Bunun etkisini günümüzde Avusturya mutfağında, dilinde kısacası kültüründe görmekteyiz. Mesela topfengolatsche ve knödel, Bohemya mutfağından; palatschinke (palaçinke) ise Çek dilinden gelmektedir.

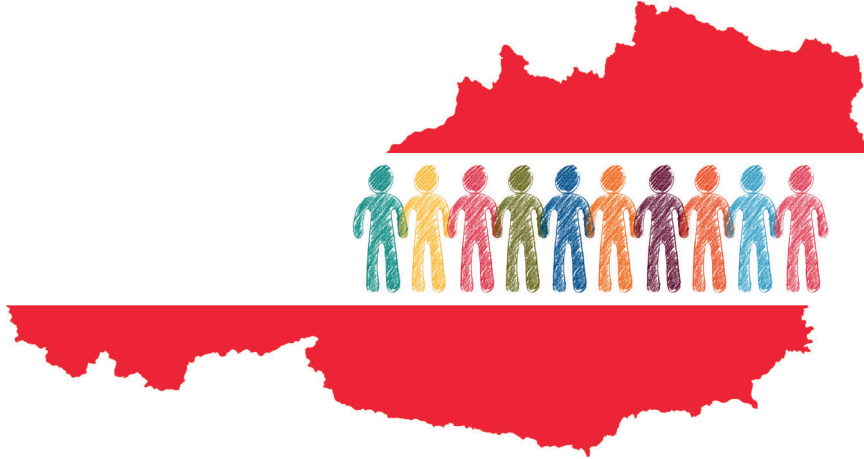
Çok uluslu devletteki farklı kültürler, diller ve dinler beraberinde birçok sorunu da ortaya çıkarmıştır. Avusturya veliahttı Franz Ferdinand'ın Sırbistan'da öldürülmesi Birinci Dünya Savaşı'nı başlatan olay olmuştur. Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda Habsburg hanedanlığı yıkılmış ve Avusturya Cumhuriyeti kurulmuştur.

13. yüzyılda Kral I. Rudolf'la birlikte Avusturya'nın yönetimi Habsburg hanedanına geçmiş ve Habsburglar 650 yıl boyunca ülkeyi yönetmişlerdir. 1848 yılında I. Franz Josef, Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun başına geçmiştir. Aslında ülkeyi eşi Kraliçe Elizabeth, diğer adıyla 'Sisi' yönetmiştir. Yaptığı reformlarla Avusturya'nın gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

İlk cumhuriyet henüz yirmi yaşındayken ekonomik ve politik istikrarsızlıkla karşılaşmış ve 1938'de Hitler tarafından Nasyonal Sosyalist Almanya'ya bağlanmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ise on yıl boyunca ABD, Sovyetler Birliği, İngiltere ve Fransa tarafından işgal edilmiştir.

Asırlardır Göç Alan Topraklar

Günümüz Avusturya halkı, değişik ulusların bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Avusturya'nın ilk **düklük** ve daha sonraki **imparatorluk** döneminden beri var olan azınlıklar bugünkü Avusturya'nın kurucu unsurudurlar. Bunlar içinde en başta gelenler Almanlardır. Bu topraklara ayak basış sırasına göre diğer azınlıklar ise Yahudiler, Çekler, Slovenler, Romanlar (Çingenerler), Hırvatlar, İspanyollar ve Slovaklardır. Kurucu unsur olarak görünmeyen diğer azınlıklar da bu topraklara ayak basış sırasına göre Ermeniler, İsviçreliler, Sırlar, Boşnaklar, Polenler, Macarlar ve Ruslardır. İtalyanlar ise 19. yüzyıldan itibaren çalışmak için Avusturya'ya gelmişlerdir. Aynı dönemde Avusturya'ya gelen diğer bir topluluk da Çinliler olmuştur. Bu örnekler bize Avusturya'nın aslında tarih boyunca bir göçmenler ülkesi olduğunu apaçık göstermektedir.

Türklerin Avusturya'ya göçleri ise Almanya'nın 1961'de Türkiye'den işçi almaya başlamasından sonra gerçekleşmiştir. Avusturya, ekonomisini geliştirmek için 1960'lı yıllarda yabancı işçiye ihtiyaç duymuş ve sırasıyla İspanya (1962), Türkiye (1964) ve Yugoslavya (1966) ile işçi alma anlaşmaları imzalamıştır. Rotasyon prensibine göre işçi alımı yapılacak, gelenler birkaç yıl çalıştıktan sonra ülkelerine geri dönecekler ve onların yerine yenileri alınacaktır. İşçi gönderen ülkeler ve Avusturya bu misafir işçilerin sürekli Avusturya'da kalmalarını planlamamışlardı. 1973 yılında dünya genelinde yaşanan petrol kriziyle misafir işçiye duyulan **talep** azalmıştır. Fakat daha sonraki yıllarda Avusturya'daki misafir işçilerin aileleri de gelmeye başlamıştır. Bu durum devam eden sürekli bir göç halini almıştır.

Göçmenler ve onların burada doğan çocukları ve torunları Avusturya toplumunun demografik ve kültürel yapısını değiştirmiştir. Aslında Avusturya buna benzer bir göçü ve beraberinde olan değişiklikleri Çek göçmenler döneminde de yaşamıştı. Birinci Dünya Savaşı ile İkinci Dünya Savaşı arasındaki yıllarda özellikle Viyana'ya büyük bir göç yaşanmıştı. Göç edenler Çeklerdi. O zaman da en çok şikâyet edilen konu Çeklerin Almanca konuşamamaları olmuştu. Aynı problem günümüzde hâlâ göçmenler için dillendirilmektedir. 1960'lı yıllarda Türkiye ve Yugoslavya'dan gelen göçmenler gelenek, görenek ve yeme alışkanlıklarını da Avusturya'ya getirmişler ve toplumun kültürel olarak çeşitlenmesini sağlamışlardır. Uzmanlara göre, 1960 ve 70'li yıllardaki ekonomik kalkınma misafir işçiler sayesinde olmuştur. Eğer onlar gelmeseydi Avusturya bu kadar kalkınamazdı. Ayrıca misafir işçiler olmasaydı işsizlik daha yüksek olurdu. Çünkü yabancı işçiler genelde Avusturyalıların çalışmak istemedikleri işlerde daha ucuza çalışmak zorunda kalmışlardı.

Göç, toplumların yapısını birçok yönden değiştirir. Bu değişimi çok farklı alanlarda görebiliriz. 2015/16 öğretim yılında anadili Almanca olmayan öğrencilerin oranı Avusturya genelinde yaklaşık %24, Viyana'da ise %50 kadardı.

Farklı dil, din ve kültüre sahip insanların bir toplumda çoğalmasının çok kültürlülüğün artmasına ve toplumun renklenmesine imkân sağlarken beraberinde birçok problemi de ortaya çıkarır.

Göçmenlerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için yeni çevreye uyum sağlamaları gerekir. Uyum sağlamak için en önemli koşul o ülkenin dilini öğrenmektir. Toplumdaki diğer milletlerin inançlarına ve yaşam tarzlarına saygı göstermek de uyum içinde yaşayabilmenin ilk koşullarındandır. Aynı hoşgörü o ülkenin vatandaşları tarafından göçmenlere de gösterilmelidir. Uyum ve barış içinde yaşayabilmek için karşılıklı hoşgörü çok önemlidir. Hiçbir grup diğer grubu kendisi gibi yaşamaya ve olmaya zorlayamaz ve onları hor göremez. Bu da ancak demokratik bir toplumda mümkün olabilir.

(Çeşitli kaynaklardan derlenmiştir.)

Soruları cevaplayınız.

- 1 Avusturya halkının temel özelliği nedir?
- 2 Avusturya'nın kurucu unsuru kabul edilen azınlıklar yani milletler hangileridir?
- 3 Avusturyalı olan fakat kurucu unsur olmayan hangi milletlerdir?
- 4 Avusturya ne zaman ve niçin yabancı işçiye gerek duymuştur?
- 5 Rotasyon prensibine göre işçi alımı nasıl olacaktı?
- 6 Avusturya ve Almanya'da yabancı işçiye talep ne zaman azalmıştır? Sebebi nedir?
- 7 Çekler hangi dönemde Avusturya'ya göç etmiştir? O zamanla günümüz arasındaki benzerlikler nelerdir?
- 8 Göç bir toplumun yapısını nasıl değiştirir? O ülkenin insanları ve göçmenler arasında ne tür etkileşimler olur?
- 9 Uyum niçin önemlidir? Göçmenlerin uyumunu kolaylaştıran en temel koşul nedir?
- 10 Hoşgörü nedir? Uyum için hoşgörü niçin önemlidir?

Sözcüklerin Almancalarını ve Türkçe tanımlarını araştırıp yazınız*.

Türkçesi	Almancası	Tanımı
dük	der Herzog	Avrupa ülkelerinde presten sonra gelen en yüksek soyluluk unvanı
düklük		
imparator		
imparatorluk		
az		
azınlık		
işsiz		
işsizlik		

Görsellerin altına yazınız.

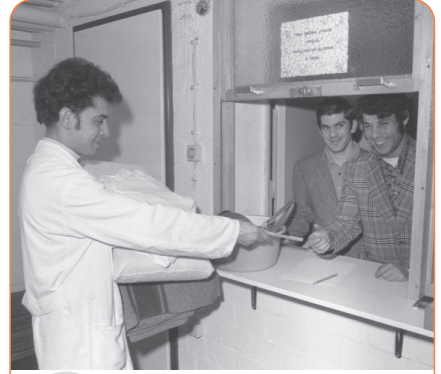
misafir işçi ailesi evlerinde • çikolata fabrikasındaki kadın işçiler • misafir işçi çocukları okulda • kömür madeninde çalışan bir misafir işçi • evde oynayan misafir işçi çocukları • fabrika yatakhaneindeki kadın işçiler • işçi kabul anlaşmasının imzalanması • fabrikada iki misafir işçi • fabrika yatakhaneinde erkeklere eşya dağıtımı

1

2

3

4

5

6

7

8

9

Fotoğrafları inceleyip neler düşündüğünüzü sözlü ve yazılı anlatınız.

Örnek: İlk fotoğrafta işçi alım anlaşması imzalanıyor. Resimde oturanlar anlaşmaya imza atıyorlar. İmzalayanların biri Almanya temsilcisi olmalı. Diğeri ise İspanya, İtalya veya Yugoslavya temsilcisi olabilir. Türk olamazlar diye düşünüyorum. Çünkü hiçbiri Türk gibi görünmüyor. Diğere ülke temsilcileri ayakta olayı izliyorlar. Hepsi memnun ve mutlu görünüyor.

Ailenizde benzer fotoğraflar varsa onları sınıfa getirip fotoğraflar hakkında konuşunuz. O zamanlardan günümüze değişen ve değişmeyen neler var?

Durdurun Treni

Kara tren sadece onları ve hayallerini değil, örf, adet ve töreleri de Almanya'ya taşıyordu. Bu nedenle yükü ağırdı.

Tren bir tempo tutturmuş gidiyordu. Süratini (hızını) ne azaltıyor ne de çoğaltıyordu. Sadece tekerleklerin rayların eklem yerlerinden atlarken çıkarttığı ses duyuluyordu. Kimse konuşmuyordu.

„Neredeyiz?”

„Bulgaristan'a girdik.”

Bulgaristan hakkında hepsinin kulaktan dolma korkuları vardı.

„Polisi, askeri adamı sopalar, sonra da sebepsiz yere içeri atarlar, izini kimse bulamaz.”

Tren Sofya'da durdu. Hepsi pencerelerden sarktılar. Aşağıda bayat simit, un kurabiyesi, halka tatlı, bardakla su satan satıcılar vardı. Türkçe bağıryorlardı. „Taze simit... Tatlıcı geldi, tatlıcı.... Sudan içen...”

Bir Bulgar polisi yarım Türkçesiyle seslendi:

„Aşağı inmek yok. Trenden inmek yasak. İnenler doğru mapusa*...”

Pencereden bakanlar ellerindeki Türk bayraklarını sallıyorlardı. Kimsenin onlara böyle bir şey yapın dediği yoktu. Ama içlerinden öyle geliyordu.

Demek ki tahta bavula iç çamaşırı, peynir ekmek, bir de bayrak konmuştu. Yoksa bu kadar çok bayrak nerede bulunur? İstasyonlarda, yollarda insan görünce bayrak çıkarıp sallıyorlardı.

Tren, Bulgaristan'ın küçük kasabalarının birinde yavaşladı ama durmadı. Trenin pencerelerinde birikenler yine bayrakları çıkarıp sallamaya başladılar. İstasyondakiler de onlara el sallıyorlardı. Tren istasyonu geçtikten sonra hızlandı.

Birden bir bağırtı duyuldu:

„Bayrağı düşürdüm!.. Bayrağı bırakmayalım!..”

Haber kompartımanlarda, dar koridorlarda telsiz hızıyla duyuldu. Yüzler gerildi. Eller titredi.

Çaresizlik içinde yere çömelen genç ağlamaklı bir sesle konuştu:

„Rüzgâr sert esti. Bayrağın sopası elimden kaydı ve bayrak düştü.”

Çareyi Laz Nizam buldu:

„Arkadaşlar, bu bayrağı bu topraklarda bırakmayalım.”

„Ne yapalım?”

„Treni durduralım.”

„Ama nasıl?”

„İmdat kolunu çekelim.”

„Cezası vardır.”

„Ne cezası varsa razıyız.”

Nizam bağırdı:

„Cezasına razı mıyız?”

Topluca, gür bir ses yükseldi:

„Razıyız!”

Nizam kanepenin üzerinde yürüdü. Pencerenin üstündeki imdat koluna tüm gücüyle asıldı.

Kola bağlı kurşun mühürlü ince tel koptu. Tren raylar üzerinde gıcırtilı ses çıkartarak, büyük bir sarsıntıyla durdu. Bir anda kapılar açıldı. Her vagonun kapısından onlarca kişi yere atladı. Süratle geriye doğru koşuyorlardı. En önde bayrağı düşüren genç vardı. Bir hayli koşular. Makinist, kondüktörler, gümrükçüler, askerler şaşkınlıkla birbirlerine bakıyorlardı. Durumdan haberi olmayanlar pencerelerden sarkmışlar soruyorlardı:

„Adam mı düştü?“

„Ne oldu?“

Bağırtilar, alkışlar birden yükselince şaşkınlıkları daha da arttı.

„Adam düştüyse niye alkışlıyorlar?“

„Adam değil, bayrak düştü.“

Trenden atlayanlar hızla koşuyorlardı. Bayrak en öndeki gencin elinde dalgalanıyordu. Sanki atlarının üstünde rüzgâr gibi uçan süvari bölüğü geliyordu.

„Bulduk, bulduk!“

Alkışlar, alkışlar...

„Yaşa, var ol! Bırakmadık bayrağı.“

Kucaklaşanlar, ağlaşanlar vardı.

(Çeliklebudak Halit, Umut Peronu)

İşaretletiniz.

- 1 Trenin yükü ağırdı çünkü kömür taşıyordu.
- 2 Tren Sofya'ya yaklaşırken temposunu sürekli arttırıp azaltıyordu.
- 3 Bulgaristan'la ilgili hepsinin korkuları vardı.
- 4 Tren Sofya'da durunca hepsi inip yiyecek bir şeyler aldılar.
- 5 Pencereden bakanlar, insan görünce ellerindeki Türk bayraklarını sallıyorlardı.
- 6 Yaşlı yolculardan biri bayrağını düşürdü.
- 7 Hepsi ceza ödemeye razı olunca Nizam imdat kolunu çekti.
- 8 Tren durunca onlarca yolcu trenden atlayıp süratle geriye koşturmaya başladı.
- 9 Trenden atlayıp bayrağı bulanlar ellerinde bayraklarla geri dönüyorlardı.

D

Y

☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐
☐	☐

Öykünün devamını dinleyiniz ve soruları cevaplayınız.

- 1 Subay Bulgarca bağırp çağırıldığı halde ne demek istediği nereden belliydi?
- 2 Yolcular subaya önce ne demek istediler? Laz Niyazi, niçin buna itiraz etti?
- 3 Alman firmasının yöneticisi tren görevlileriyle nasıl konuştu? Bu konuşmanın etkisi ne oldu?
- 4 Bulgar görevlilerinin imdat kolunu çekme için verdikleri ceza ne oldu?
- 5 Yolcuların içi niçin rahatladı? Yolculuklarının sonraki saatleri nasıl geçti?

9 Eylül 1922 tarihinde İzmir, Yunan işgalinden kurtarılmıştır. İzmir'in kurtuluşundan sonra şehre giren Mustafa Kemal Atatürk'ün konaklayacağı köşkün girişine koca bir Yunan bayrağı sererler. Atatürk bunu görünce kaşlarını çatır ve nedenini sorar. Yunan Kralı Konstantin'in 1921'de aynı köşkte konakladığını ve köşke yere serili Türk bayrağını çiğneyerek girdiğini söylerler. Atatürk kısa ve öz olarak „Yunan Kralı hata etmiş. Ben bu hatayı tekrarlamam. Bayrak bir milletin onuru ve şerefidir.“ der ve bayrağı kaldırtır.

Türkler için bayrak gibi değerli olan başka neler vardır? Tartışınız.

İyilik Cezası

Mahkeme salonuna giriyoruz. Üç beş kişi var içeride.

"Bunlar kim, Müller?"

"Birisini Türk. Sanıyorum, benden sonra o yargılanacak."

"Suçu ne?"

"Bilmiyorum. Öğreniriz az sonra."

Müller'in yargılaması bittikten sonra başka bir odadayız. Biraz önce bahsettiğim Türk, yargıcın karşısına gelince duruyor. Ellerini önünde kavuşturuyor. Güneş yanığı yüzü buruşuk.

"Benim efendim. Evet, Türk."

"Ne zamandan beri Almanya'dasınız?"

"Dört efendim."

"Siz?"

"İsmim Johannes Nette."

Johannes Nette Alman. Sakin duruyor o. Elini yargıcın masasına koymuş oturuyor.

"Sizi, arabasına alan bu muydu Johannes?"

"Evet, buydu yargıcım."

"Siz, Johannes Nette'yi arabanıza aldınız mı?"

"Aldım efendim."

"Kaza yaptığınızda Johannes Nette de yaralanmış."

"Yaralandı efendim."

"Bir de geyik öldürmüşsünüz."

"Kaza, zaten geyiği öldürmemek isterken oldu efendim. Yaralanmamızla, geyiğin ölmesi aynı kazayla ilgili."

"Hayvanlara eziyet etmenin, Almanya'da yasak olduğunu biliyorsunuzdur."

"Biliyorum efendim. 'Federal Almanya Cumhuriyeti'ndeki Türk İşçileri İçin Kılavuz' kitabında okumuştum."

"Ormanın girişinde 'Geyik Çıkabilir' tabelasını görmediniz mi?"

"Geceydi efendim."

"Para alamazsınız, durum böyle olunca. Ne arabanız ne de tedavi masrafları için."

"Alamayayım efendim."

Johannes Nette toparlanıyor.

"Almanya'dan kaçabilir, yargıcım. Dikkatinizi çekerim."

"Bu adama ne oluyor efendim?"

"Parasını istiyor."

"Ne parası?"

"Tedavi."

Şaşırıyor Türk işçisi.

"Sigortadan* alsın."

Yargıç düşünüyor. Sonra, bu yabancı işçinin bilmediği yasayı, tane tane anlatıyor.

"Almanya'da, bir kimse, arabasına aldığı herkesten sorumludur."

"Hastası varmış ama."

"Yardım etmeseydiniz, kimse hesap sormazdı size. Hem arabanıza almak yerine, telefon edebilirdiniz, gittiğiniz yerden."

"Peki efendim, suçum ne benim şimdi?"

"Arabanıza aldıktan sonra, kaza yaptığınıza göre, tedavi parasını sizin ödemeniz gerekiyor. Hiçbir sigorta para ödemez bu durumda. Yasa böyle." Anlamıyor yabancı işçi. Yardımlaşmayı yasaklayan, böylece herkesi bir araba almaya zorlayan yasayı anlayamıyor.

"İyilik etmek istemiştım ama," diyor, kekeleyerek. "Üstüne neden para vereyim?"

Yargıç önündeki dosyadan bir kâğıt çıkarıyor.

"Hayvanları Koruma Derneği de ceza kesmiş size, geyiği öldürdünüz diye."

"Geyiğin parasını öderim," diyor, yabancı işçi.

"Ama Almanın parasını ödemek gücüme gidiyor doğrusu."

"Yasalara uymak zorundasınız," diyor, Johannes.

"Ah, acı çekme sigortam olsaydı keşke."

"Acı çekme sigortası da neymiş?" diye soruyor, eli ayağı titrerken.

"Yeni bir sigorta. Yüzüme bakma öyle."

"Arabanıza bindi diye, cebinden, tedavi parasını verecek değil ya Johannes."

"Ödetmeyin bu parayı bana, efendim. Haksızlık etmeyin, iyiliğime."

"Bildirirsek, fabrikadan keserler. Hatta dört, beş

mark daha fazla ödersiniz."

Güneş yanığı yüzü karışıyor Türk'ün.

"Çalışma iznim var," diyor. "Başka ülkelere giderim ben de."

"Pasaportunu alınız Yargıç Bey. Kaçacak bu adam."

"Ne? Pasaportumu mu?"

"Pasaportunu ya!... Johannes'in parası ödenmezse eğer."

Johannes başını öne eğiyor. Johannes, belki de gecenin karanlığında, arabaların hızla gelip geçtiği yolda kendisine yardım eden Türk'e acıyor."

"Yargıcım," diyor ansızın. "Bakınız ne düşündüm ben?"

"Evet," diyor yargıç, arkaya kayılırken. "Söyle."

"Takside bağlayınız. Taksit bitinceye değin pasaportunu alabilir misiniz ama?"

Takside bağlanıyor, iyilik cezası. Yabancı işçi seviniyor. Kapıdan çıkarken, Johannes'in kendisinden önce çıkması için saygıyla geriye çekiliyor.

(Yıldız Bekir, Alman Ekmeği/ Sadeleştirilmiş ve kısaltılmıştır.)

Cevaplayınız.

- 1 Mahkeme salonunda kimler var? Yazarın bahsettiği Müller kim ve niçin mahkeme salonunda bulunuyor?
- 2 Diğer odada bulunan Türk nasıl görünüyor, anlatınız.
- 3 Türk ile Johannes Nette arasındaki davanın konusu ne ve niçin oradalar?
- 4 Johannes Nette, Türk'ün kaçmasından niçin korkuyor?
- 5 Türk, Johannes Nette'yi niçin arabasına almış? Siz olsaydınız alır mıydınız? Neden?
- 6 Alman'ın yerinde siz olsaydınız kaza ve yaralanma durumunda para talep eder miydiniz?
- 7 "Almanya'da, bir kimse, arabasına aldığı herkesten sorumludur." yasa maddesi niçin var olabilir? Avusturya'da buna benzer kanunlar var mı? Araştırınız.
- 8 Türk neden Alman'ın tedavi masraflarını ödemek istemiyor?
- 9 Yargıç sonunda hangi kararı alıyor?
- 10 Mahkeme salonundan çıkarken Türk'ün Johannes Nette'ye hâlâ nezaket göstermesi sizce neden olabilir, tartışınız.
- 11 Neler sigorta ettirilebilir, araştırınız. Bulduğunuz sigorta çeşitlerini anlatınız.
- 12 Anne ve babanıza ne tür sigorta primi ödediklerini sorunuz? Sigorta yaptırmak niçin önemli?
- 13 "İyilik et denize at. Balık bilmezse Halik* bilir." atasözünden ne anlıyorsunuz, anlatınız.

Sigorta (Alm. *Versicherung*):
Bir şeyin veya bir kimsenin herhangi bir yönden ileride karşılaşılabileceği zararı gidermek için önceden ödenen prim karşılığında bu işle uğraşan kuruluşla yapılan iki taraflı sözleşme (Türk Dil Kurumu)

* Halik (Ar.): Tanrı

Können Sie Türkisch sprechen?

Arkadaşlar, bu bölümde birçok göç öyküsüne ve anısına yer veriyoruz. Siz de büyüklerinize Avusturya'ya niçin geldiklerini ve başlarından geçen ilginç olayları sorun. Sonra bunları defterinize sanki öykünün kahramanı sizmişsiniz gibi yazın.

Belirsizliğe yolculuğum 1990'da başladı. Şubat ayı olmasına rağmen ılık bir hava vardı. Annem, babam, nişanlım, müstakbel kayın pederim ve üniversiteden bir arkadaşım otogara beni yolcu etmeye gelmişlerdi. Hiç bilmediğim, tanımadığım bir ülkeye yola çıkıyordum. Sevdiklerimden ve vatanımdan ayrılmak çok zordu. Avrupa'ya 1960'lı yıllarda ilk giden göçmenlerden belki daha şanslıydım. İlk gidenler, bir kelime dahi dillerini konuşamadıkları ülkelere gitmişler ve çok zorluklar çekmişlerdi. Asıl amaçları para kazanıp ailelerine yardım etmek ve hayatlarını kurtarmaktı. Kısa süre sonra da geri döneceklerdi. Benim asıl amacım ise üniversitede yüksek lisans eğitimi almaktı. İyi derecede İngilizce ve çok az Almanca biliyordum. Bu yüzden kendimi şanslı hissediyordum. Ailemin maddi durumu ise iyi değildi. İstanbul'da üniversite okurken aynı zamanda çalışarak para kazanmış ve biriktirdiğim çok az bir parayla bu maceraya atılmaya karar vermiştim. Param sınırlı olduğu için okuyabilmek için bir iş bulup çalışmam gerektiğinin farkındaydım. İşte bu koşullarda arkamda gözyaşı döken sevdiklerimi bırakarak Viyana'ya yola çıktım. Otobüste yanımda 40 yaşlarında bir adam oturuyordu. Uzun zamandan beri Avusturya'da yaşıyordu. Bana neler yapmam gerektiği konusunda bazı bilgiler verdi.

Bol bol sohbet ettik. Biraz olsun bu sohbetler bana ayrılık acısını unutturdu. Bulgaristan ve Yugoslavya'yı geçtikten sonra otobüsümüz Spielfeld üzerinden Avusturya'ya girdi. Sanki doğa, evler kısacası her şey çok farklı görünmeye başladı. Avusturya ne Türkiye'ye ne de yolculuk boyunca gördüğüm Bulgaristan ve Yugoslavya'ya benziyordu. Her taraf yemyeşildi. Ormanlar da bile bir düzen ve ahenk vardı, gözü rahatsız etmiyordu.

Otoban boyunca gördüğüm köyler ve evler hiç benim doğduğum köye ve yaşadığım evlere benzemiyordu. Burada her şey çok farklıydı. Ama bu farklılık benim hoşuma gitmişti. Üç saate yakın bir yolculuktan sonra Viyana'ya geldik. Otobüsümüz tren terminalinin hemen yanı başında durdu. Otobüsten inip valizimi aldım ve taksi durağında bekleyen taksilerden birinin kapısını açtım. Taksiciye İngilizce bilip bilmediğini sordum. Açıkçası şansımı denemek istiyordum. Eğer taksici beni anlamazsa Almanca ne söyleyeceğimi de tasarlamıştım; "Können Sie mich bitte in die Windmühlgasse 6 bringen?". Ama buna gerek kalmamıştı. Taksici gayet iyi ve akıcı bir İngilizce konuşuyordu.

Yaklaşık on dakika sonra İstanbul'dan telefonla yer ayırtığım pansiyondaydım. Şu ana kadar her şey planladığım şekilde geçmişti. İki gecelik ücreti ödedikten sonra asansörle üçüncü kata çıktım. Asansörden koridora adımımı attığımda birden çok şaşırdım. Çünkü koridordaki "Bitte Lüften" tabelasını yanlışlıkla lütfen diye okumuştum. Sonra odama girdim. Burası tek kişilik yatağı olan küçük bir odaydı. Kapının hemen yanında küçük bir de lavabo vardı. Tuvalet ve banyo ise koridordaydı ve aynı katta kalan otel müşterileri tarafından ortak kullanılıyordu. Odanın penceresinden sokağın hemen karşısında bulunan kilisenin çan kulesi görünüyordu. Oldukça farklı bir şehre gelmişim. Lise ve üniversitede değişik ülkeler ve kültürler hakkında birçok şey öğrenmişim. Gelmeden önce Viyana hakkında araştırmalar yapmıştım. Ama ilk defa Türkiye'nin dışına çıktığım için yine de bana her şey çok acayip geliyordu. Burası benim alıştığım dünyadan çok farklıydı.

Sırt çantamdan birkaç bisküvi çıkardım ve yedim sonra yatağa uzanıp düşünmeye başladım. Bu pansiyonda sadece iki gün kalacaktım. Daha fazla kalmaya kalkarsam yanımdaki para bir ay içinde bitecekti. Bir an önce kalabileceğim daha ucuza bir yer bulmalıydım. Düşünmeye başladım. Keşke tanıdığım biri olsaydı diye aklımdan geçirirken birden beş yıl önce yaz tatilinde bir tatil köyünde resepsiyonda çalışırken tanıştığım bir kadın aklıma geldi. Biri benim yaşında, diğeri de ben den biraz daha küçük iki kızıyla orada tatil yapmıştı. Kadın çok konuşkan ve sevecendi. Herkesle konuşuyordu. Benimle de çok sohbet etmişti. Kendisi İstanbullu bir Ermeni'ydi. Bana Viyana'da yaşadığını ve terzilik yaptığını anlatmıştı. Bir Avusturyalı ile evliydi. Adı da Maria Fletzer'di. Kendime inanamıyordum. Nasıl olup da adına kadar her şeyi hatırlıyordum. Maria, günün birinde buraya gelirse kendisini arayabileceğimi söylemişti. Ya da ben öyle olduğunu düşünüyordum. Maria bana ev bulmam konusunda yardım edebilir belki diye aklımdan geçirdim. Şansımı denemeliydim. İyi güzel de bende ne telefonu ne de adresi vardı. Aklıma telefon kulübelerinde rehber olabileceği geldi. Pansiyondan sokağa çıktım, köşedeki telefon kulübesindeki rehberde Fletzer ismini aramaya başladım. Fletzer Maria ismi gerçekten rehberde vardı. İsmi karşısında tam üç ayrı telefon numarası mevcuttu. Biraz soluklanıp ne diyeceğimi planladıktan sonra ankesörlü telefona cebimden çıkardığım bozuk şilinlerden attım ve ilk numarayı çevirdim. Karşıdaki telefon birkaç kez çaldıktan sonra Almanca "hallo" diyen bir kadın sesi duyuldu. Heyecanlı ve kekeleyerek az Almanca "Können Sie Türkisch sprechen?" diye sordum. Kadın, "Evet, Türkçe biliyorum..." dedi.

Cevaplayınız.

- 1 Yazar niçin Viyana'ya gidiyor ve kendini Avrupa'ya 1960'lı yıllarda gelen göçmenlerden daha şanslı hissediyor?
- 2 Hangi ülkelerden sonra manzara değişiyor? Bugün de durum böyle mi?
- 3 Yazar, Viyana tren terminaline indikten sonra ne yapıyor?
- 4 Yazarın Viyana hakkındaki ilk izlenimleri nasıl, neler düşünüyor?
- 5 Pansiyonda kaç gün kalmayı planlıyor? Bir an önce ne yapması gerekiyor?
- 6 Maria'yı nereden tanıyor? Ona nasıl ulaşmaya karar veriyor? Maria'yı bulabiliyor mu?

Öyküyü tamamlayınız ve sınıfta okuyunuz.

